

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI., váczi-kört 85. szám.

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG.

Előfizetési ár
 „MAGYAR DOHÁNYUJSÁG”-ra
 Egész évre . . . 4 frt.
 Fél évre . . . 2 frt.
 Negyed évre . . . 1 frt.
 Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalvánnyal minden
 postahivatalnál eszközölhető.
 KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. váczi-kört
 85. sz., II. em. 20.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Feladvány szerkesztő és lapfőigazgató:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal és az ország minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

TARTALOM: Az engedélyek kiadása. Irta: D. V. — A dohány házi kezeléséről. Irta: ifj. Liebner József, földbirtokos Kakucs-on. — A dohány-beváltás, külkivétel, és az »Excicator». Irta: Fichtel Ignác, az »Excicator» gyári raktárának tulajdonosa Tolnában. — A dohánytermelés és a dohánygyártás az észak-amerikai Egyesült Államokban. — Miképen eszközölhetjük a heremag fejtesét legkönnyebben? Irta: O. L. — Vegyések. — Tárca: a Pipaszó mellett. Irta: Rónai István Lajos.

Felhívás előfizetésre.

Január hó elsőjétől új előfizetést nyitottunk. Tisztelettel kérjük azokat, kik lapunkra előfizetni óhajtanak, valamint mindazokat, akiknek előfizetőiük lejárt és még nem hosszabították meg előfizetéseiket, hogy előfizetéseiket minél előbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt.
 Fél évre 2 „
 Negyed évre 1 „

A „Magyar Dohányujság”
 kiadóhivatala.

Az engedélyek kiadása.

Ezen dologtól van egyik sarkalatos hibánk függővé téve a dohánytermelésnél. A kisebb termelők legnagyobb része a lehető legrosszabb anyagot szolgáltatja, mert sok része csak a csempészet végett termel; a termés javát eladják, a salakját behozzák a beváltó-hivatalba.

Ezeknek a talajuk teljesen ki van élve, és azért ezek képtelenek jó dohányt termelni, és a mennyiben a kincstár kimutatása szerint nékik a dohánytermelésből majdnem semmi hasznok nincs, — s mint én azt e lapokban gyakran fejtegettem, ha krumplit termel földjében, még akkor is több haszna lesz belőle, mint így, mert csak azt lehet alapul felvenni, hogy mennyi pénzt kapnak a kincstártól; mert azt, a mivel a kincstárt annyira megkárosítják, értem a csempészetet: csak nem lehet számításba hozni. Szóval az oly termelőkötől, kik már néhány év óta rossz és kevés dohányt adnak be, — irtalmatlanul el kell venni az engedélyt.

Ne adassék engedély azoknak, kik zöld takarmány után termelnek, mert ez a gyártásra nézve nem alkalmas, — ez bebizonyított tény. Hogy sokan a termelők közül azt állítják, hogy a zöld takarmány után a föld tisztul, erre csak az a feleletünk, hogy sokkal jobban tisztítja azt, ha kora ősszel megszántja, és tavasszal ismét kétszer megkeveri; ez az okszerű dohánytermeléshez tartozik.

Kevés területre adassék az engedély azoknak, kik nem elég módosak a földet rendesen megművelni.

Az épületekhez mérten kell az engedélyt szabályozni. Az egyéniség, mód, épület és talaj legyen a mérvadó. Mert az átvétel alkalmával arra a meggyőződésre jöttünk, hogy mindazok, kik módosabbak, és nem szorulnak a csempészetre; akiknek van mit kockáztatni; épületek- és más kellékekkel bírnak, — hogy mind ezeknek meglehetősen jó dohányuk van.

Épen e számban van közölve egy levél, mely a majorsági kezelést ajánlja. Ez egy igen helyes nézet, a mit sok gazdának meg kellene kísérlni, és hamar arra a meggyőződésre jönnie, hogy ez egyik a legkelléke az okszerű termelésnek.

Ha az engedélyek kiadásánál a lehető legnagyobb szigor fejtetik ki, úgy az arányára előnyére lesz a dohánytermelés jövőjének.

S még egy másik szempontot akarok érinteni, amit az engedélyek adásánál nagyon figyelembe kellene venni.

Mint már cikkem elején felhoztam, fellelte szomorú képet nyújtanak ez évben a kisebb termelőkötől átvett dohányok. Nem csak hogy aránylag is nagyon kevés dohányuk van, hanem ezen kevés rész is csupa II., III. oszt., kihányás és fagyott dohányból áll. Az I. oszt. dohány csak ritka esetben fordul elő. Igaz, hogy ez a rossz termésnek is tulajdonítható, de legtöbb esetben a csempészet az oka, mert a dohány-kupez csak a jobb dohányra reflektál.

Vannak ugyan nagyobb dohánytermelők is, kik nagyon sok alsóbb osztályú dohányt állítanak elő. Ezeknek nincs elengedő épületjük, és ha bírnak is jobb talajjal, rendesen rossz kertészeik vannak; mert sok szükkeblű gazda nem is szívelheti el, hogy a dohányos rendes árt kapjon dohányáért és mindenféle levonásokat is tesznek nékik. A rossz dohányosok náluk mégis megmaradnak, mert tisztességes helyen meg se fogadják az aféle tunya, elkoldusodott dohányost, — ezek pedig, minthogy az adósságtól úgysem szabadulhatnak meg, nem sokat törődnek a dohánynyal, inkább arra gondolnak, miként lehessen a gazda tudtán kívül a dohányt elcsempészni, és pénzt csinálni belőle.

Azért mondom, hogy az engedélyek kiadásánál mind ezen körülményekre súlyt kellene fektetni; nemcsak a talaj és épületre, de a kérelmezőt is meg kell nézni, és ha minden összegvág, csak akkor adassék ki az engedély. Három közepes évi termés rezultátuma adja meg a mérleget a további engedély meghagyására, és ha ezen három évben mindig csekély és rossz dohányt ad át, az engedélyt vonassék el tőle.

Elegendő alkalmuk van a dohánybevéltó tiszték és felügyelőknek az egyéneket megismerni és tanulmányozni; ők legyenek a mérvadók véleményét mondani az engedélyek adásánál. S az általuk adott vélemény már némi garanciát ad a jövőre nézve, mert azon körülmény, hogy ha az általuk ajánlt helyen a dohányok csakugyan jobban sikerülnek, jele lesz, hogy véleményadásuk helyes volt, s viszont, és így a vélemények megadása, nagy erőtölcsi felelősséggel járván, csak alapos megfigyelés után lesz kiadandó és azért zsinórmértékül vehető.

D. V.

A dohány házi kezeléséről.

(Levél a szerkesztőhöz.)*

Tekintetes szerkesztő ur! A mult 1886. évben, kísérletképen kilencz catastrális holdon, házilag kezelve, természetem dohányt, melynek eredményét óhajtom tiszt. szerkesztő ural közölni és kimutatni, mely nyire előnyösebb a házi kezelés, mint a feles. Igaz, hogy a mult év (melynek állítólag 1817 óta nem volt rosszabb tekintetében párja) nem kedvezett semmiféle kísérletnek, s így az eredmény sem mondható normalisnak, mindamellett én nemcsak hogy fel nem hagyok a házilag való természellel, hanem az idén, az összes engedélyezett dohány-földemet házilag fogom kezelni, s bízom benne, hogy jövőben szebb és jobb sikert fogok elérni; sok vesződség, fáradság és riszival jár a házilag való kezelés, — de melyik gazdasági ág nem jár azzal? Lássuk az idei eredményt!

A bpesti beváltó-hivatal 206/36. mérlegkönyvi számanak tanúsága szerint a fenn említett 9 hold eredménye a következő: válogatott 349 kilo, I. oszt. 570 kilo, II. oszt. 2821 kilo, III. oszt. 844 kilo, összesen 4584 kilo, átlag suly per hold 509³/₁₀ k. vagyis 97 frt 12³/₁₀ kr.; ezzel szemben dohányosaim 32 holdat munkáltak, melynek eredménye: válogatott 707 kilo, I. oszt. 3963 kilo, II. oszt. 8237 kilo, III. oszt. 1181 kilo, összesen 14888 kgr., átlag suly per hold 465³/₁₀ kilo vagyis 88 frt 76 kr.; előnyére esik a házi kezelésnek per hold 8 frt 25³/₁₀ kr.

A mostoha időjárás következtében, igaz nem valami lényeges különbség — de ezen számla javára esik még az is — hogy a dohány-munkálathoz felfogadott munkások circa 800, mond nyolczszáz napszámot dolgoztak a gazdaságban s ezáltal a dohánytermelési költségeket annyira lecsökkentették, hogy a dohány nem feles, hanem nyereséges, a költségek a termeléssel szemben. Minden esetre sok függ attól, mily napszámokat vagyunk kénytelenek fizetni, illetve mily viszonyok között gazdálkodunk. Szerintem minden gazdaság szerencsés, ha a szükséglethez képest munkásokkal rendelkezik, már pedig a házi kezeléshez szükségelt munkások folyton rendelkezésünkre állanak mint a cselédék. Azokkal helyes beosztással, sok egyéb hasznos és czelszerű munkákat lehet végezteni, — kivált akkor valóságos áldás, mikor napszámokat bajjal vagy sehogysémm kapunk. — nem is említettem a csempészetet, mert azon cselédek, kik a szokásos fegyelem alatt állnak, soha sem fognak csempészettel foglalkozni, ha kompetenciájuk kijár, hőt a feles kertész a termésnek felét tulajdonának tekint s azzal rendelkezni szeretne. S mennyi alkalmatlanságra és kellemetlenségre adott ez már okot! No de én szabadulni akarok tőlök és nem vesződom, nem számolok velök, hanem a

*) Sofáinak szívesen adunk helyet, annál is inkább, mert nézete e tárgyban egészen azonos a miennkel. Szerk.

rationalis kezeléshez közeledni s azt tettszésem szerint keresztül vinni óhajtom.

Kakucs, 1887. január 4.

Kiváló tisztellett!

Ifj. Liebner József
földbírtokos.

A dohány-beváltás, külvitel és az Exsicicator.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Igen tisztelt szerkesztő ur! Ezen lap ez évi legelső számában két cikket is találunk, melyet nemcsak nagy érdeklődéssel olvastunk el, hanem még indítva érezzük magunkat azok mindegyikére reflektálni, amennyiben azok összefüggésbe hozhatók az Exsicicatoral.

Az Exsicicator úgy az Ön becses lapjában valamint más gazdasági lapokban már nem csak egyszer oly kedvező módon lón felemlítve, azon dohánytermelők, kik kísérlettelre érdemesítették (és ezek száma igen nagy) mindnyájan kitűnő bizonyítványként hangzó oly nyilatkozatokat bocsátottak rendelkezésünkre, hogy — ha egyezre mi magunk is bátorkodunk ezen kivételesen a dohánynak szentelt lap hasábjait igénybe venni — ez talán nem tekintetik szerénytelenségnek, s talán annál kevésbé, hogy ekkor is csak tárgyilagossággal akarunk szólni és ahol csak lehet, másokkal beszéljünk — olyanokkal, kiknek részrehajlatlanságukhoz kétegyen nem fér.

Weinberger Arthur ur a dohány átvételét tárgyaló cikke részleteibe mi természetesen nem bocsátkozhatunk; de igenis e cikkhez pendantumként kívánunk közölni egy Weinberger ur által már 1885. évi december 27-én hozzáuk intézett levelét, mely ama cikke által aktualis értéket nyer és mintegy önkénytelenül vonatik napvilágra.

Itt a levél egész terjedelmében:

Az Exsicicator kizárólagos gyári raktárának Tolnában. Az Exsicicator szárított szegeket már két évvel ezelőtt rendeltem meg. Miután theoreticusan annak jó oldalait megismertem, és ezen a theoriatia helyezett reményem nem csalt meg annak praktikus használatánál ennek célszerűségét és ezáltal a dohányszáritás rationalis emelkedését tartva szem előtt, ez évben is jelentékeny számban hozattam szárított szegeket.

Ezt előrebocsátva megkísérlem laconice ennek jó oldalait feltüntetni és ezt a zsinórfűzést összehasonlítani kimutatni, hogy mino eredményt értem el ezáltal. En alakilag kétféle fánemű szegzettem a szegeket. Gömbölyű vastag akácágalyakra és fenyőfalécekre. Ez utóbbin azonban sokkal szebben száradt a dohány (az akác talán nyers volt). Az alulról. A lécezen ugyan is a két sor levél között sokkal inkább benn a szeg mint a gömbölyű fán.

Feltűnő szép a lécezen száritott dohány. Es ha a szegek olcsóságát és tartósságát, továbbá a lécek tartósságát tekintjük, mindenkinek ajánlhatom, hogy lassanként rendezze be pajtáit, melyek

nagy átalakítást úgy sem kívánnak erre, és hogy minden évben hatványozva vegyen szárított szegeket, hogy így néhány év múlva a zsinórfűzést egészen mellőzhessük.

Ez által a dohányátadás némely miseriain is segítve lesz.

Ha megdondoljuk, hogy kertészeinknek mennyi dolguk van a zsinórra való fűzéssel és azoknak a levelek forgatásával, akkor csakugyan sokkal célszerűbb az Exsicicator száritás. Továbbá pedig a zsinór néhány évi használata után bomlásnak indul; egy léceze pedig a szegeket felszegezve, az 15—20 évig sem mondja fel a szolgálatot. A múlt évben az Exsicicator-száritás által nyert dohányomat ill. oszt. szivaroknak vettem, holott vagy 280 mázsa dohányból ezt kivéve nem vettem többet szivarra.

Ezeket egybevetve és tapasztalatilag annak jó oldalairól meggyőződve competensnek érzem magam arról jó ítéletet mondani és bátran ajánlhatom a dohánytermelő uraknak az Exsicicator dohányszáritó módját. Ennek használata által el fogjuk érni azt, hogy a már hanyatlásnak indult dohányügy ismét magasabb nívóra emelkedjen ill. állani hazánkban, miáltal a desperát dohánytermelők ujult erővel fognak e cikkhez hozzájárulni.

Eddig Weinberger Arthur ur. Már itt nekünk kevés vagy semmi mondani valónk marad. Legfeljebb kiegészítőleg és kivonatban közölnék még egyet-mást más termelő urak nyilatkozataiból. Péld Vaszilcsin Béla ur, kasznár mélt. gróf Csekonics Endre ur zombolyai birtokán azt írja, hogy:

„Az Exsicicatoron száritott dohánylevelek kezelése szép és könnyű, beszáritása kifogástalan. A leveleket a pajtában ép állapotban lehet megőrizni, holott a zsinórfűzéstől esős és különösen szeles idő a termelő érzékény kárára megromlhat. Az Exsicicatorrali száritásmód ajánlatos legalább is oly mértékben felfelé, hogy a termelő jó minőségű s a beváltásra értékes leveleit éppen hiba nélkül beszáritthassa.”

Szulovszky Sándor ur Örkényről többek között ezt írja:

„A zsinóron, dacára annak, hogy a felfűzés alkalomával az egymástól távoltság meghagyott, mégis az összecseszés, tehát a penész vagy rothadás kapásnak oka el nem hártatható; ellenben az Exsicicator-szegre akasztott levelek mindenkor különváltva maradnak és így p. néz vagy égési foltokat nem kaphatnak — nálam teljesen beszáradtak, és midőn már a kocsiában is alig volt valami nedvesség, a gerebenek egymáshoz közelebb egymásközi érintkezésig toltak és így módon a levelek szép színt és fényességet kaptak.

A dohánylevelek a gerebenre agatása kevesebb időbe került mint a zsinórra fűzése, azon roncsolástól is ment lett, melyet a zsinórra fűző sokszor akorra nem akarra megtesz akor, midőn a fűzőtől a már azon levő csomó levelet zsinórra hátra rontja, és azután is hosszú zsinórnak leveleit, míg az égés zsinórt fel nem tűzi, a földön fekteti, sőt néha ránczálja.

Az Exsicicator a tulajdonosnak telese ellenében kitűnő ellenőrzés szolgál, mert a gerebenben bármely levél hiánya azonnal szembetűnik, mi a kötélen, még ha az csak 9 lábnyi hosszú is, az észrevétel elkerüli.

Felnyo az Exsicicatoron még az is, hogy a dohánylevelek nagyságra és minőségére már a felagatásnál is egyűző választhatók, tehát a simitásokori osztályozások és munkák felényi időbe sem kerülnek mint a kotelre szokott módon zöld állapotban összefűzött dohányé.

borítja . . . már a tő is befagyott. Ehol most sűrű, sötét leplet von az éj a tájra; a csillag talan égen sötét felhők uszálnak, még a hold is elbujt, tán fél ettől a hideg szélről? Szűrűjából előszedi a csösz az aczelt, kovát, taplót, meggyujtja pipájában a dohányt, magát a pipát pedig markon fogja; mert a pipa itt az a

„ . . . min melegszenek
Téli estén
Pásztor emberek.”

Két részre osztotta mondókáját a solymári bakter, mikor még Solymáron nem volt toronyóra. A mondóka felét úgy kiáltja bele a sötét éjbe, hogy a bagó a szája a jobbik felén volt. énekelvén:

„Ha Solymáron óra volna
Tizenegyét kongott volna,
Igy azonban csak kiáltom.
Jó, ha épen eltalálom!”

Szünet. Szája balfelére tolt a bagó nemes sportjának jeles embere s az álmagat éj éber óre az átrágott dohánymatériát és folytatta:

„Óra minék lenne nekünk,
Csak azt látók, hogy elkesztünk,
Igy magyarázható jóra,
Hogy Solymáron nincsen óra!”

S most, mint akinek a szénája az elképzelhető legjobb rendben van, fölballag a hegyre, tüzet rak az örkunyhó mellé s odakuporodik

Minthogy ez évben, ha nem egy egész, legalább egy fél pajtát Exsicicatorral szándékozom berendezni stb.”

Weinberger Mór ur, bákai-lyeti termelő így nyilatkozik:

„A zsinórfűzéssel szemben az Exsicicatornak következő előnyei mutatkoztak: míg ugyanis a zsinóronk mindegyik levelet jól meg kell forgatni, különben korhad dohányt nyertünk, addig itt a szegekre feltett dohányt bátran engedhetjük már át a száradás procedurájának, anélkül, hogy attól kellene tartanunk, hogy azt a korhadásnak valamelyik bacillus szallána meg.

Továbbá pedig ha az Exsicicatorleveleket az előirt hosszban használjuk, akkor sokkal könnyebb az elbánás emezel mint a zsinórral.”

Általánosabb értelemben fogalmazott nyilatkozatot, mint péld. mélt. gróf Nádasdy Ferencz ur nagyratosi gazdaságából Fleischer Károly szántist ur aláírásával ellátott levél:

„A gazdaságunkban folytatott dohánytermelésnél a múlt évben kísérletképen alkalmazván azt, azon meggyőződésre jutottunk, hogy az Exsicicatoron a dohány száradása szabályosabban és kedvezőbben megy végre, mint az edjig használtban volt zsinóronk, minél fogva az igazgatóság elhatározta a jobb minőségű dohány száritáshoz szükséges pajta helyiségeket az Exsicicatorokkal berendezni, tehát mintegy 60 szakaszt.”

vagy pedig a tarma-mérai birtok részéről irt sorok: „Miután az Ön által gyártott Exsicicatorok szélszeregéről személyes meggyőződést szerztünk és kiterjedtebb dohánytermelésünk ujabb száritóhelyiségek felállítását teszi szükségessé, az ez időn épülő dohánypajtkat következő méretekben közelebb befűzendő lesz, kérjük kiszámítani, mennyi Exsicicatorszegre lesz szükségünk stb.”

Ilyen általános értelmű ítéletet még akárhányat közölhetnénk, ha nem kellene attól tartanunk, hogy hely tekintetében már így is tán túlságosan vesszük igénybe t. szerkesztő ur szíveségét.

A feliratul használt cimzhez híven már most átt kell még térnünk a szabad külvitel leendő beszüntetését tárgyaló cikkre. Mi nem érezzük magunkat hivatottaknak afelől mondani ítéletet, vajjon a magánosok általi külvitel beszüntesék-e vagy sem. De álláspontunknál fogva akarunk röviden hozzászólni azon megjegyzésekhez, melyet e cikk írja tisz hazánk dohánytermelése s részletesen dohányunk minősége emelése valamint az ok szerű kezelés terjesztése, sőt általánosság tétele tekintetében.

Mert — mi éppen ezeket tartjuk saját legtöbb feladatunknak, ezekért küzdöttünk fennállásunk óta — csendes működésben bár, de legnagyobb örömünkre — már meglehetősen eredménynyel; ezekért fogunk küzdeni ezentúl is egész erővel.

Természetes hogy egész lélekkel hozzájárulunk a cikkben foglalt, ezekre vonatkozó javaslatokhoz. De nem lehet e helyen felemlítenél hagynunk, sőt örömeteljesen constáljuk, hogy éppen a pénzügyminister ur ugyanazon elvek követője, hogy ő nagyméltósága,

a tűzhöz. A messze elaradó fény lassan lassan odacsallja a hidegkúti mezőpandurt, a szállócsösz, a kovács; érdeklőtől a vörösvári pusztáról. Kiki leteríti gubáját s odaheveredik, miközben

•Ki bagóz, ki füstöt ereget,
Képzőleg terhes felleget,
Mely szemet rag s lojtja a tudót:
Tán dohányuk paprikában fott?!”

„Siekovác”. Ez a neve annak az üres térségnek, melyen az első pihenőt tartottuk a boszniai hadjárat alkalmával. Se falu, se város, se csárda, semmi. Kétszázharminczöt ember hevert a földön, pihente az ut fáradalmait és kétszázharminczöt embernek nem volt egyetlen egy darab szivarja, egy csepp dohányja sem. Rettenetes állapot! Es az a bitang Hadi Loja, a bosnyák vezér, valahol a legjobb dohányt szivja! Az utszéli árokparton ültünk s néztük a honunk felé ballagó felhőket. Collegám megszólal:

— Pajtás!
— No?
— Nekem van egy fél szivarom.
— Lehetetlen.
— Pedig van.
— Van?
— Ehol la!
S kollegám kivisz a pakktaska aljából

TÁRCZA.

Pipaszó mellett.

Írta: RONAI ISTVÁN LAJOS.

A „Magyar Dohányujság” eredeti tárczája.

Mikor olyan csunyan befagyott, ugy télidőben; mikor a messze vidéket térdig érő hó borítja s kora délután beesteledett: a kocsis ember dolga is befagyott istenesen. Behúzódik az istállóba, megsimogatja a jószágot, megigazítja a jászolban a szénát és odahever mindenestül a sarokágyba nagyokat sohajtva: »Hej, mikor lesz még reggel!« Biz az soká tart még. Hanem hát segítünk rajta, egyet rug az idő lomha szekerén az is, ha

•Leveles dohányt a bérés leveze;
A gerendáról és a kúszóbre teszi;
Mégvágja nagyjából
S a csizmaszárabul
Pipát huz ki, rától és lomhán szipákol
S oda-oda néz, nem üres-e a jászol! . . .

Már csak igaz! Hunczut hideg kezű lenni! . . . mondogatja magában a csösz; ideje volna, hogy az ember kihurcolkodjék ebből a nádvityullóbból. Nem száll erre még csak egy árva madár se, az ember agyonunja életét. A merre a szem lát, a téli vetést hó

ahol lehet, szintén szószólója ugyanazon tanoknak, és hatóság módon lép fel a dohány érdekében, amint ezt föld. mult évben az országos gazd. egyesület május 2-iki közgyűlésén tette, midőn is mint az egyesület elnöke következőket mondotta:

„Csak ha odatörekünk, hogy az, amit termelünk, jó minőségű legyen, lesz lehetséges jövedelmünket a fennforgó nehézségek dacára is biztosítani. Ha körültekintünk, azt tapasztaljuk, hogy mindazon termények, melyek minősége jó, úgy a dohány mint a gabona vagy marha piacot talál, akár közel, akár pedig távol, hol a középserű termények nehezen, ami pedig rossz, épen nem értékesíthető. Feladatunk tehát arra törekedni, hogy minél jobb minőségű terményeket produkáljunk.

Ez eléggé bizonyítja, hogy gróf Szapáry Gyula ur ő nagyméltósága szívén hordja do hánytermelésünk emelését. Eme szavak egyuttal eléggé figyelmeztetik a gazdát, miszerint legsajátabb érdekét tévesztvi szem elő, ha dohányt a talaj, szarítóhelyiség vagy pedig okserű kezelé tekintetében el találja hanyagolni. Hogy evel ő nagyméltósága az, ki leghatályosabban szolt az Excisator alkalmaztatása mellett, ezt a fennebb közlötök után különösen feltüntetni alig szükséges.

Fogadja t. szetkesztő ur, mely tiszteletünk kifejezését, melylyel maradtunk a szabaldalm. Excisator kizárólagos gyári raktára tulajdonosa.

ToIna, 1887. januárban.

Fichtel Ignáz.

A dohánytermelés és dohánygyártás az északamerikai Egyesült államokban.

Még ezelőtt csak néhány évvel ezelőtt is az északamerikai egyesült államokban csupán Virginia természetett dohányt s innen terjedt tovább annak termesztése, különösen Marylandba. Jelenleg már Kentucky-tartomány az Unio összes termelésének 40%-át mutathatja fel. Mig ezelőtt főleg arra törekedtek, hogy minél nagyobb legyen a quantitás, addig jelenleg főleg a kvalitásra fektetik a főszület.

A fő dohánytermelő állam, mint már említettük, Kentucky, melynek déli részében terem az ugynevezett Clarksville-dohány, mely erősségéről híres; északi részében könnyű dohányok teremnek, melyeket Európában szivargyártásra és pipadohánynak használnak.

A marylandi és ohioi dohányok a kereskedelemben különlegesen tekintetnek. A hatvanas évek óta azonban nagyon hátra maradtak. A legjobb dohányt Maryland déli

egy darab szivarcsutakot egy valóságos igazi félszivart!

— Elszívjuk ketten. Gilt?

— Annyit mondok!

Es elszivtuk kettescékn a félszivart. Jut-e még eszedbe éveknk utána ez, Bulkesz község érdemes jegyzője, Pista barátom?

*

Nemsokára aztán ládászámra küldték utánunk a szivart. Jutott boldognak, boldogtalanunk. A tábori élet borzasztó! — de dohány nélkül tréfan kívül borzasztó! No most van mit füstölni, akár „frájbilbig“ is eltartom a »Lägerinspekciót«. Nem lesz unalmas.

Alszik a legénység, a táborban sötét van; már az őrtüz se világít. Néma csend az egész környéken. Mindenki alszik, csak a köteleesség van ébren, az a száraz köteleesség, mely más-hová vágyó lelket idebilincsel. Rágyujtok. Mindig jobban s jobban emelkedik a karikázó füst. mint bánatos lelkem fellege, az emelkedő felhő magával ragad s elvesztmem magam alól a talajt, el az élettengert, mely telve örökös vézszel, bajjal; ez a füstfelhő a csillagsátoros égig viszi föl lelkemet, s a fáradt lélek ott megpihen, . . . igen a lélek is pihenhet . . . itt már a kínok vihara kitombolt, elzuggott, megszünt, elenyészett; amit a földön káprázatos ábrándok csillogtatásának nevez az ember,

része produkálja; a nyugati részén termett már kevésbbé értékes.

Az 1871-től 1880-ig terjedő évek dohánytermeléséről a washingtoni statisztikai hivatal igen érdekes adatokat jegyez föl. Ezen évek alatt átlag 6.333,060 Acre (1 Acre = 0,405 hektár) volt dohánynyal beültetve; termett pedig 472 $\frac{1}{2}$ millió font (1 font = 453,59 gramm) dohány, melyért átlag 42,476,000 dollárt (1 dollár = 2.50 ft) vettek be. Az egyes évekre a következő termékek esnek:

Év	Acres	Mill. font	Doll. érték
1871	580,000	436	41.748,000
1872	584,600	450	49.920,000
1873	653,000	506	41.998,000
1874	500,000	315	34.650,000
1875	710,000	522	41.760,000
1876	733,000	535	39.590,000
1877	745,000	580	40.600,000
1878	580,000	429 $\frac{1}{2}$	34.336,000
1879	638,000	472	49.560,000
1880	610,000	460	50.600,000

A dohány termelése nincs korlátozva; a termelők is csak annyiban vannak ellenőrizve, amennyiben a dohány eladása közvetlenül a fogyasztóknak tilva van. A dohányiparra oly magas adó van szabva, hogy 1877-ben az Unio államaiban csak 7 nyersdohány-czeg létezett. Minden termelő tovább kötelezve van, hogy az adóhivatal felszólítására könyveiből egy kivonatot készítsen, melyben a vevő neve és lakhelye világosan van kitéve.

A gyártermékeknek lebélyegezett kötelékkel kell körülfogva lenni, ezenkívül csak a csomagolásra pontosan előirt szabályok szerint szintén megbélyegezve szabad a piacra hozni. A dohányárunk az állami adó alól való kivonása a legszigorúabban lesz büntetve.

Szivargyárak leginkább az északi részen, azután a nagyvárosok közelében virágznak. Az 1876—1877. évben a gyárak száma: New-Yorkban 3700, Pensylvániában 3250, Ohioiban 1330, Illionisban 976, New-Jerseyben 761, Marylandban 692, Missouriban 537, Massachusettsben 514, Indianában 436, Michiganban 411, Wisconsinban 404. Connecticutban 316 stb. Érdekes megjegyezni, hogy a félérekes kénytelenek voltak a szivargyártással felhagyni, s csupán a nyersdohány kereskedelemre szoritkozni, miután a chinaik mesésen olcsó áron dolgoznak.

A pipa, burnót és bagó gyártása leginkább azon államokban van elterjedve, melyekben legjelentékenyebb a dohánytermelés. A gyártermékek értéke Kentuckyban és Virginiában esett, ellenben Ohioiban és New-Yorkban emelkedett.

A burnót legjelentékenyebb quantumát New-York és Brooklyn produkálja, míg a ba-

az itt édes valóság, itt elszlott a bu és a kedélyre csendes melegegésedés teriszik. Itt nincs megvétel, elbizakodottság, góg, irigység . . . Szent, örök béke van a felhők e végtelen birodalmában; nincs itt, mint a földön, megölt boldogság, nincs vulkán, melyre gyantulan lélekkel lép az ember. Lány szellő, ha susogva érint, édes hangot hoz magával, mintha valamely tulvilági szellemkéz játszanék láthatlan hangszerezen; gyengéden érint, lassan közelit, szeliden; nem mint a földön, hol szélvész, vihar indul utnak s rettentő dűbörgéssel rázza meg a rőzsabokrot is, irgalmatlanul rohan az embernek félhalálra tépve csak azért, hogy az élelvágy még jobban éljen benne.

Az oszlo ködfehlőt kisérem szememmel. Gyorsabk szárnyon repül tova a végtelenbe nyuló éj, a kínos virrasztás fájdalomt enyhítve lesz, a sziv meztelensége eltakarva. S elkisérem e felhőcskéket idegen tájra, szebb hazába, hol az éden körül megenpesített források és fák a boldogságról csevegnek, elkisérem

. . . Mészse, mészse, mészse.

Honnan a madár jó

Tavasz kezdetével,

Mészse, mészse, mészse,

Hová a madár megy

Hívós, kódos őszszel!

gót különösen Virginiában, névleg Richmond, Petersburg és Linchburg városokban gyártják.

A dohány-kereskedelm főhelye az Unióban Louisville, hol 8 raktár s kereskedőház van, melyekben vásárok alkalmával nyilvános árverések tartanak. A nyugati államok termelésének körülbelül negyedrésze jön itt forgalomba. Jelenleg azonban a város árúinak legnagyobb részét New-Yorkon, Baltimoreen és New-Orleanson át Európába szállítják.

Mig Louisville a nehéz, erős dohányt hozza piacra, addig Cincinnati, hol 5 kereskedőház van, a világos, könnyű dohányfajokat hozza a világpiaacra. Virginia, Baltimore és Maryland dohányainak fő eladási helye Richmond.

Az Unio első sorban dohányleveleket, azután pipadohányt és bagót exportál; kisebb a kivitel szivarokból és burnótban.

Az exportált dohánylevelek két ötöde Hamburg- és Brémára esik, egy ötöde, különösen a jobb fajokból, Angolországra esik. Ezután következik Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia és Spanyolország. Megjegyzendő, hogy a Belgiumba és Hollandiába exportált árunk nagyrésze Németországba vitelik. Pipadohány és burnót főleg Angliába, Ausztráliába és Gibraltárba szállítatnak.

Bevitel		Kivitel
Dohánylevelekben	gyártmány.	Dohánylevelekben
1871 3.227,000 kgr.	455,000 kgr.	10.657,000 kgr.
1872 4.128,000 "	468,000 "	9.705,000 "
1873 4.179,000 "	431,000 "	14.429,000 "
1874 3.417,000 "	396,000 "	10.152,000 "
1875 3.306,000 "	356,000 "	9.893,000 "
1876 3.192,000 "	313,000 "	12.809,000 "
1877 3.383,000 "	318,000 "	12.881,000 "
1878 2.891,000 "	334,000 "	14.642,000 "

Megjegyzendő, hogy a dohánylevelek Nyugatindióból, a szivarok pedig Havannából importáltak.

Miképen eszközölhetjük a heremag fejlesztését iegkönnyebben?*)

A heremagtermelés fontossága mindinkább előtérbe nyomul és még csak néhány év előtt is a magyar gazdák heremag szükségleteiket nagyrészt a külföldről importálták, ma már az szép jövedelmet biztosító export-czikk.

A heremag minden esetben világkereskedelmi czikket képez, még pedig nagy fontosságú és biztosan értékesíthető czikket, mely a szállítást is könnyen megbirja és melynek exportálása vámsorompó által fel nem tartható.

A heremag termelésének főhátrányát képezte azon vesződség, melylyel annak kicsépeleése jár, szükségét látjuk tehát, hogy azzal bővebben foglalkozzunk.

A heremag cséplésénél a nagyobb uradalmak, melyeknek nagyobb verőléces gözcséplő-gépeik és állandó gépészük van, eddig határozott előnyben voltak. Ez előnyt a képezte, hogy minden verőléces cséplőgépbe a Lőnert és Tannert-féle heremag-fejtő beilleszthető, továbbá azért is, mert a gépész mindenkor kéznél van, s így, ha a nyári időjárás nem volt alkalmas, a téli száraz, fagyos időben minden további gond nélkül teljesíthették.

Nem így s kisebb birtokos, kinek e célra a gép, és ha ilyenl birt is, a gépész megszerzéséről kelle gondoskodnia, vagy pedig a hozadalmas, vesződséges és tökéletlen kézi csépléshez kellett folyamodnia.

Szükségképen tehát a kisgazdák ebbeli igényeit kell kielégíteni, hogy a heremagtermelés azok körében is mindinkább nagyobb elterjedést nyerjen.

Az alábbiakban foglalkozunk tehát a különööző heremag-cséplő szerkezetekkel.

A verőléces cséplőgépekbe alkalmazható Lőnert és Tannert-féle magfejtők már lapunk hasábjain is be voltak mutatva, de különben is annyira elterjedtek, hogy azok újabb ismeretétől eltekinthetünk.

Nem lesz talán érdektelen, ha egy oly

*) A „Gazdasági Lapok“ után.

készülékről emlékezünk meg, mely ily verőléces cséplőszekrényekbe beilleszthető, s mely házilag minden gépész által, még pedig igen kevésből előállítható és a mellett a czélnak tökéletesen megfelel.

Közöljük pedig a készülék leírását Lintner Sándor ur, az agárdi uradalom főtisztjének leírása nyomán, mi ujabbán is felhívta reá figyelmünket, bár tudomásunkkal ez már más gazdaságokban is használtatik. — A nagy cséplőgép dobkosarának egész felületére alkalmaztatik egy 3 millim. erősségű kanzabádog-lemez, mely előbb sűrűn, minden □ centiméter területen egy vékony lukasztóval átütetik. Az így ütött luk alsó felén a lemez egy tormareszelőhöz lesz hasonló. A dob és ezen reszelő bádóg közé dobott heregubók a gyors dörzsölés folytán kifejtetnek. Megjegyzendő, hogy az ily készülékek a gubó többször, esetleg 4—5-ször is keresztül hajtandó, ugyanis addig, míg csak kifejtetlen jó szemek találhatók. Az így felszerelt cséplő-szekrényen naponta 4—500 hektoliter gubót lehet átészteni. Ily alkalomkor a gépbe semmiféle rosta nem alkalmaztatik, hanem az eldologozott gubó a gép alján hull ki, honnét azt elkorotva ismét felhánnyuk, míg végre a gabna rostán a pelyvától kirostáljuk. Ily készüléket bármely gépész otthon is elkészíthet s a dobkosárra csavarok segítségével is megerősíthet.

A kisebb szeges rendszerű cséplőgépekbe alkalmazható ily heremagfőtől készült szerkesztési a gyárosoknak eddig nem sikerült. Így a Clayton és Shuttleworth czég által, különben kitűnő szerkesztett, szeges rendszerű cséplőgépéhez szerkesztett ilyenmű készüléke célzavartóknak nem bizonyult.

A kis gazdák igényeit kielégíteni van hivatva az Umrath és Társa budnai czég által forgalomba hozott löher-küvelőző gép, mely gép ezen hivatását tökéletesen be is tölti. De nemcsak a kisgazda, hanem a nagyobb birtokosnál is nagy hiányt pótló felszerelés lesz ez. Nem szükséges ezenül, hogy az időjárás szeszélyeitől tegye függővé a hereszeplést és hogy a cséplőgép mozgonyába újra befűtsön. A legubózást elvégzi kalászos terményeinek elcséplése után, s a gubót fértéve, a kedvező száraz idő bekövetkeztével e géppel s egyszerű járgánnyal, mely minden gazdaságban a takarmány-előkészítés czéljából úgy is felhasználható a herefejtést kényelmesen elvégzi.

A gép áll egy közönséges szeges dobból, a dobkosár pedig a szegek forgási irányának megfelelően sűrűn rovátkolt. A rovátkolás mélyedései olyanok, hogy azok ujunkat félig befogadják, a köztük lévő gerinczek, mintegy kőfoknyai erősek.

Ily hüvelyző gépek több nagyságban készülnek, úgy mint kézi-erő és járgány-hajtásra, valamint tisztító rostákkal és anélkül. A gép dobjain átészett mag, vagy a tisztító szerkezeten megy át, s ha még a törékeny kifejtetlen magot találunk az ismételtén át kell eresztetni a gépen. Ha a gépen tisztító-szerk., azaz rosta s szelelő nincsenek, úgy a kifejtett gubók gabona rostán tisztítottak ki s a török annyiszor bocsájtatik át a gépen, míg az értékes magvak mind kifejtetnek, mi száraz gubóknál 1—2 átésztes után már elérik.

Egy ily géppel az idén 25 hold termésének gubóját voltam képes egy nap alatt feldolgozni, igaz, hogy a tisztára kidolgozott mag csak 4. q. tett ki, de arról a gép nem tehet, hogy a gubókban több mag nem volt s a termés eredménye oly kicsire esett ki.

O. L.

Vegyések.

A dohány Japánban. A japáni dohányok Angolország fővárosában Londonban bizonyos kedveltségre tettek szert, miután szép, nagy levelei igen jól használható boríték leveleknek. Maga Japán elfogyaszt 21,035,000 egész 21,636,000 kgrm dohányt, s így nagyon természetes, hogy a külföldre csak akkor szállít dohányt, mikor jó termése van. Kár, hogy a japániak még nem ismerik az exportálásra

szánt dohányt azon szárítási módját, hogy a jól kifejlődött levelek színe megmaradjon s ne terjeszzenek kellemetlen szagot. Jelenleg több dohánytermelő van Japánban, akik a japáni dohányt különféle országok szárítási methodusa szerint szárítják; de legalkalmasabbnak a Sumatrán divó methodus bizonyult be. A különféle kísérletek majd lehetségessé teszik, hogy határozott véleményt lehessen mondani a japán dohányról. A német czégek ezen czikkből a legnagyobb quantitást exportálják. Az 1885. évben is 4413 bál dohányt exportáltak Angliába, míg az angol czégek csak 2533 bált. Az összes kivitel 8808 bál volt. Az árak meglehetősen ingadozóak voltak.

A magkereskedők panasza. A budapesti kereskedelmi és iparkamara helyiségeiben e napokban, Beimel Jakab elnökle alatt, értekezlet volt, melynek tárgyat a kereskedelmi ministeriumnak, a kereskedelmi kamara utján, a helybeli magkereskedőkkel közölt — la-punkban is ismertett — rendelethez képezte. Ez értekezlet, melyen kettő kivételével valamennyi magkereskedő jelen volt, elhatározta, hogy az említett ministeriumhoz memorandumot intéz. Az emlékiratot, melyet Ullmann Emil szerkesztett, tegnap nyújtották be. A felirat kifejezi, hogy már a budapesti keresk. és iparkamara néhány héttel ezelőtt egy budapesti magkereskedőnek hasonló tartalmú beadványával foglalkozván, egy e tárgyban kiküldött bizottság jelentése alapján f. évi október hó 25-én tartott közös ülésén konstatalta, »hogy a baj távolról sem oly jelentékeny, mint a minőnek az érintett beadványban fél van tüntetve; hogy a magvak hamisítása elleni külön törvény alkotása, mit a nevezett czég a kamara előtt indítványozott, semmivel sincs indokolva, tehát nemcsak felesleges, hanem ellenkezőleg hátrányos volna annyiban, a mennyiben ilyen rendszabályozás esetében a szolid kereskedés is mindenféle zaklatásnak volna kitéve, hogy továbbá a gazda-közönség a tennálló törvényekben, különösen a kereskedelmi törvény 348. §-ában és a magvizsgáló állomások intézményében elegendő védelmet talál, mihez képest a magkereskedést ellenőrző kormánybiztos is felesleges, melynek kirendelése az érintett beadványban szintén javaslatotott.« Lehet, ugymond a felirat, hogy egyes, hihetőleg külföldi czégek, itt ott visszaéléseket elkövettek: de ez még nem szolgálhat indokul arra, hogy egy nagyban és egészen igen szolidnak ismert üzletág mintegy rendőri felügyelet alá helyezzessék. A felirat méltányolja és helyesli a ministerium törekvéseit, melyek arra czéloznak, hogy a gazda-közönség kifogástalan minőségű vetőmagvakhoz jusson s a lehető visszaélések ellen oltalmazassék, de nem tartja helyesnek azt az eljárást, mely ama czél elérésére eddig alkalmaztatott. Első sorban azt volna szükséges kimondani, hogy kifogásolható magvak, különösen arankás heremagvak, akár magkereskedők, akár termelők, akár üzerek által egyáltalán el nem árusíthatók. Ilyen intézkedés annyival szükségesebb volna, mivel a magyar luczerna és heremag 9 esetben 10 közül egészen tisztátalan. A ministerium czéjla csak az lévén, hogy a gazdák jó minőségű vetőmagokkal elláttassanak, minden esetre ajánlatos, akár a közzgazdasági előadók, akár a gazdasági egyesületek, akár a községi előjárók utján, a gazda-közönséget figyelmeztetni, hogy a magvizsgáló-állomásokat mennél gyakrabban igénybe vegye és vetőmagban való szükségletét kizárólag csak elismert megbízhatóságú forrásokból szereze be. Ez uton a gazdáknak jó vetőmaggal való ellátása sokkal sikeresebben biztosítható. Végül a felirat kifejjezi, hogy a min. rendelet tartalma okvetlenül kell hogy a gazdák körében a többnyire Budapesten összpontosult magkereskedés ellen bizalmatlanságot keltsen és a magyar vevőket mindinkább a bécsi magkereskedőkhöz terelje és kéri a minisztert, nyujtson a magkereskedőknek minél előbb alkalmat, hogy a magkereskedés terén bárhol előforduló visszaélések megszüntetése iránti nézeteket szóval is előadhassák. A feliratot aláírták: Beimel és fia, Mauthner Ödön, Szávost Alphons, Ullmann C.,

Halbauer és Kölber, Szávost Emil, Földessy Lajos, Nöthling Vilmos, Fleischmann Emil.

A jó cselédek hiányát hivatkozással a »régii jó időkre« sokan emlegetik. Van ebben is sok igaz, de van benne csalódás is. Bajorországban az évente tartott nagy gazdasági ünnepek alkalmával kitüntetés és jutalomban részesülnek ama cselédek, kik ugyanazon gazdánál 15 évet szolgáltak és minden évben 200—230 ily hü férfi- és nőcseléd találkozik, világos tanuságul annak, hogy ma is vannak még jó cselédek. De ha alaposnak vesszük is ama panaszokat, hogy a cselédek ma nem oly jók, mint pl. ezelőtt 30—50 évvel, erre nem is nehéz választ találni. Régibb időben a cseléd mintegy tagját képezte a családnak, ezzel együtt étkezett és részt vett a család minden eseményeiben, ma már az u. n. parasztagdák is csak a bérért dolgozó munkát látják a cselédében, és megszűnt a régi patriarchalis viszony, melynek egyik legjobb oldala az volt, hogy a cselédet a gazda mindig szemmel tarthatta, munka alatt és azon kívül is.

Földbe ásott karók épen tartása. A gödröket, melyekbe a karók állani fognak, 2 rész köszönhamu és 1 rész égetett mészt keverékével kell kitölteni. A keveréket legczésze-rőbb szárazon alkalmazni. Különbö a köszönhamu vagy mész magában véve is igen jó konzerváló hatással van. Egy nagy gazdaságban, hol terjedelmes faültetvények vannak, már 30 év óta ezen a módon verik a karókat a földbe. Megfelelő nagyságú és kissé bő lyukakat fúrnak, ezeket köszönhamuval és mésszel töltik meg, beleállítják a karókat, s ezeket ismét ama keverékkel veszik körül. Ez eljárás mindig igen alkalmasnak bizonyult.

Biztos szer az egerek ellen. Egy tapasztalt gazdatársunk következő szert használja az egerek kipusztítására: Mikor a konyhában burgonyát főznek, kivessz a fazékból egy párolgó főtt burgonyát s phosphoros gyufákkal szurkálja tele, úgy hogy a gyufát néhányszor megforgatja a burgonyában, ennek feje leválk s a burgonyában benn marad. A gyufákat nem mélyebbre, mint fél centiméternyire surja bele a burgonyába, s miután ezt így 30—35 gyufaszállal megtraktá, benn hagyja addig, míg a burgonya ki nem hül. Ekkor a gyufákat egyenként kihuzza a burgonyából — előbb mindegyiket többször megforgatván benne — s ezt liszttel, vagy a mi még jobb, cukorral behintti. Az egerek rendszeren már az első éjszakán elpusztulnak. Melegágy-tartókba két ilyen burgonyát szokott egyzs.erre betenni, az egyiket az ablak felső, másikat az alsó végéhez, tehát az oldaldeszka mellé és mióta ezt a szert használják, sok boszuságtól és sok bajtól megóvta magát. Sült burgonya, vagy gesztenye szintén jó hatása, ha gyufafejeket dörzsölünk beléjük.

Oléso talajburkolatot lehet előállítani, különösen színek, istalók és cselédházak számára mész, hamu és homokból. 1 1/2 térrész égetett mész, 1/2 térrész anyagmentes homok és 8 térrész barnaszén-hamu keverendő össze vízben addig, míg meglehetősen sűrű pépet nem ad, ezt aztán az illető helyekre 15 centiméter vastag rétegekben kell felkenni. Istalókban aztán kátránytal, más oly helyeken pedig, hol a nedvességnek nagyon ki van téve, olajfestékekkel kell befesteni, mikor is tisztántartása szappanos vízzel eszközölhető. Használható e keverék még bolthajtások épületeknél fedőanyagul is, mely esetben azonban 8 centiméter vastagságú réteg tökéletesen elégséges.

A magyar borok kivitele Indiába nagy lendületet fog nyerni, ha hitelt adhatunk egy német szaklapnak, hogy indiai orvosi tekintélyek igen jótékony egészségfenntartó hatást tulajdonítanak különösen a nagyobb vastartalmú magyar vörösborkoknak, s ennek folytán már megrendeléseket is tettek; most pedig egy előkelő kereskedő ház vállalta el a magyar borok importálását, mely czélra londoni ügynöket felhatalmazta, hogy lépjen összeköttetésbe megbízható magyar borkereskedőkkel, kiktől készpénzfizetés mellett fog vásárolni.